

Aage Brask: Den skalkagtige Schade og andre Skæbner. En jydsk Familiekrede fra 1600-Tallet. 179 s. (Borgens Forlag, 1952).

Godsejer Aage Brask har i sine bøger »Kjellerup«, »Niels Bloch i Rold« og »Volstrup« givet et række bidrag til sin slægts historie. Han fortsætter i en ny bog med titlen »Den skalkagtige Schade og andre Skæbner«. Medens de fleste personalhistorikere tager deres udgangspunkt, hvor kirkebøgerne begynder, bærer godsejer Brask sig lige omvendt ad, idet hans beretninger ebber ud omkring 1700, hvor de fleste sognes kirkebøger tager fat. Til gengæld har han skudt skildringen adskilligt længere tilbage i tiden, end almindeligt er. I sin sidste bog fortæller han om bonden Niels Hansen i Drostrup, Rud sogn, der døde ca. 1620. Denne mands efterslægt følges et hundrede år frem i tiden. Slægten nåede hurtigt ud over bondestanden. En søn af Niels Hansen var borgmester Hans Nielsen Drostrup i Mariager, der ejede gårdene Skovsgaard (Skellerup sogn) og Kollerup. Også til andre større gårde har slægten haft tilknytning. Et barnebarn af Niels Hansen i Drostrup var Matthias Schade, herredsfoged i Gerlev herred 1670—75, der blev afsat fra sit embede for sine skalkagtige bedrifter, og som har givet anledning til bogens titel. En broder til ham var Albret Schade, der var herredsfoged i Gislum herred en halv snes år senere, og hvis meriter ikke var kønnere. Bedst kendt af de personer, forfatteren omtaler, er landsdommer og godsejer Knud Ahasverus Becker, der blev myrdet af sine bønder 1738. — Bogen består ikke af et tørt genealogisk skema, men er en livfuld menneskeskildring. Selv om den, som forfatteren selv bemærker i forordet, hovedsagelig handler om, hvad vi vel nok vil kalde jævne mennesker, har forfatteren dog formået at give et sandt og virkningsfuldt billede af det 17. århundredes mennesker, deres tankegang og kultur. Den er et godt eksempel på, hvilket fortræffeligt stof vore herredstingbøger og landstingets dombøger, der er forfatterens hovedkilder, kan yde forskere.

Carl Lindberg Nielsen.

Carlo Christensen: De første danske i New York. 250 s. (Nyt nordisk Forlag, Arnold Busck, 1953).

Bogen skildrer byen New Yorks første år som hollandsk koloni og danske som kolonister i det område, byen dækker i dag. Det er navnlig perioden c. 1630—c. 1670, der behandles på grundlag dels af en betydelig litteratur, dels af samtidige arkivalier i amerikanske samlinger. Emnet er ikke i forvejen ubehandlet, navnlig er Evjens »Scandinavian Immigrants in New York 1630—74« (1916) blevet kendt som en god indførelse i emnet, men Carlo Christensen har gravet endnu dybere. På baggrund af en skildring af forholdene i den hollandske koloni tegner forfatteren portrætter af en række danske mænd, der på godt og ondt gjorde sig bemærkede i Ny Nederland, særlig opmærksomhed vier han den dansker Jonas Bronck, efter hvem bydelen Bronx har sit Navn. Selv om fremstillingen undertiden er lidt vel omstændelig — til eksempel fortælles det ikke blot, hvor de benyttede dokumenter er, men også hvilket år og hvilken måned de blev benyttet — er bogen interessant læsning, ikke mindst på grund af de mange oplysninger om kolonisternes liv; af ydre er det en smuk bog med udmærkede illustrationer.

Vagn Dybdahl.